תרומה נמי אפשר דמתשיל. ב) ולא מצי לאוקמה בתרומה ביד כהן דהו לא מצי לאתשולי עליה כלומר בפרק הנודר מן הירק (נדרים דף נט.) מדקתני בהולין משמע דווקא בחולין אבל בתרומה אפי' ביד ישראל נמי: **ולפרוש** עליה ממקום אחר. הסתא ס"ד דכל דבר שהוא משום שבות לא גזרו עליו בין השמשות א) ואף על גב דלבר דאית ליה הכנה אמרינן בפירקא (דף לח:) דתחילת היום קונה עירוב וכוותיה קיימא לן מ"מ מותר לתקן הטבל דלא גזרו עליו בין השמשות עד שתהא לילה ניכרת וידוע והא דתנן בגמרא מלילין) [שבת דף לד.] דספק חשיכה אין מעשרין את הודאי והיינו כרבנן דר' אפ"ה קס"ד דהך מתני' דהכא אתיא כרבי ב) משום דאיכא משניות טובא דמוקי להו הש"ס לקמן כרבי וא"ת אם כן אמאי קתני מתני' אבל לא בטבל הא חזי לתקוני בין השמשות ואין לומר דהשתא אתיא דלא כרבי מדפירן לקמן (דף לד:) ריש רבי וסיפא רבנן ולא פריך ריש וסיפא רבנן ומצינעת רבי ועוד דפריך לקמן אבל לא בטבל פשיטא משמע דליכא מאן דפליג ומיהו ג) איכא למימר הא דפריך פשיטא היינו משום דמרישא שמעינן לה דקתני מערבין בדמאי דמשמע אבל לא בטבל ווי"ל דאינו מועיל מה שראוי לתקנו אלא במידי דחזי השתא לשום אדם כגון תרומה דחזיא לכהנים ג) ותדע דאמר לעיל אין מערבין בהקדשות אף על גב דאפשר לאתשולי עליהו ד): **לא** נחשדו חברים. אע"ג דמשום כבוד שבת שרי כלומר בהשתא רבה (יבמות דף לג.) היינו שלריך לאכול אותן פירות בשבת ה) אבל הכא מיירי דאין לריך לאוכלן בשבת ואע"ג ו) דאין מערבין אלא לדבר מלוה לא התירו לתלוס שלא מן המוקף אלא לכבוד שבת ולא לצורך מלוה אחרת: **אלא** סומכוס סבר לה כרבנן. ואם תאמר מהאי טעמא נמי נזיר לא יערב ביין כיון דשבות הוא לשאול על הנדרים בשבת כדאמרינן פרק מי שהחשיך (שבת דף קנ.) וי"ל דלצורך שבת נשאלין דאמרינן התם והאי הוי לורך שבת שיהיה מותר לשתות יין בשבת: **תרגומא** אחולה ואזקן. ולא"ת ולוקמא נמי כרבנן דסומכוס והכל לפי מה שהוא אדם אחולה ואזקן ז) דלרבנן מערבין חולה וזקן כדי מזונן דמקילי טפי מסומכוס דאמרי אפילו במידי דלא חזי לא מערבין דמשום דחזי לאחרייני וי"ל דלרבנן אין מערבין לחולה ולזקן כדי מזונן אלא בסעודה ביצועות דהא כיון דלא בעו מידי דחזי ליה אם כן לחולה וזקן מערבין נמי אפי' במאכל דלא חזי להו אלא לבריא ובמידי דלא חזי לדידהו ע"כ שיעורו בסעודה ביצועות ח) וא"כ גם במידי דחזי להו בענין שיעור סעודה ביצועות דאין סברא שיהא לרבנן ב' שיעורין לחולה ולזקן ט) א"ל הכל לפי מה שהוא אדם משמע נמי לאפוקי ישראל בתרומה י) והא דנקט תרגומא אחולה ולזקן הוא הדין דהוה מצי למינקט אישראל בתרומה ל) אלא נקט חולה וזקן משום דרבא"ש אייתי ביה:

ומר סבר אהא זרוק שמיה אהא. דוקא כשמונח הוי אהל יא) אבל בשעת זריקה אפילו רבי יוסי ברבי יהודה מטמא דבאותה שעה לא חשיב אהל כלל מידי דהוה אעוף פורח ואטלית המונפחת דתנן באהלות (פ"ח מ"ה) דאין מביאין ואין חוצצין והכי נמי שמערבין לגדול. למי שהוא גדול שהביא שתי שערות שחייב בענוי ואע"ג דלמחר לא חזי ליה הואיל וחזי לקנן שאינו בר עונשין: **אבל** אמת: **מבעוד יום.** של ערב יום הכיפורים: **למאן דלא לחנניה.** הא מתני' דמשמע שהיו בית שמאי מודין בעירוב דלא כחנניה: **עירב בשחורים.** היה לבוש שחורים והלך וישב בסוף אלפים אמה עד שקנה שם שביתה שקיעת עליו היום וחזר לביתו: **כל כלי משמשו.** משמע דאי לא אפיק כל צרכי משמש לא הוי עירוב לדידיה: **דמיפשיל אנזירותיה.** ישאל לחכם ויתיר לו נדרו ויהא יין לאוי לו: **מיפשיל עליה.** ויפתח בחרטה לא נתכוונתי לכך ותנן (מיר דף לא.) הקדש טעות אינו הקדש: **הדרא לבטלה.** וטבל לא חזי: **ולפרוש עליה ממקום אחר.** לבתר דמתשיל עלה והדרא לבטלה בין השמשות בשעת קניית עירוב מלי למימר פירות שיש לי בביתי יהו תרומה על זו ואשתכח דאית ליה מקנתא דתחזי ליה: **מוקף.** סמוך כמו מקיפין בצועי (חולין מו:) שסומכים זו לזו ורואין אם דומות זו לזו וכמו מקפת וקורא לה שם דמסכת נדה בפרק בתרא (דף עא.). אלא מן המוקף מדבר שאינו סמוך לו באותו כלי דליהוי מיניה ובינה: **דליס ביס שיעורא.** שמזון ב' סעודות מצומצמות הניח ולא מפריש תרומה מיניה כל דהו בלר ליה שיעור עירוב: **ומאי פסקא.** בתמיה. כלומר מאי האי תירוצא וכי פסקא מגא למילתיה דאין אדם נותן עירובו אלא בצמלוס דנקט סתם במילתיה הכי: **סבר לה כרבנן.** דפליגי עליה דרבי לקמן בפירקין (דף לד.): **גזרו עליו בין השמשות.** כבשבת עצמה והגבהת תרומה שבות היא וכיון דמעיקרא לא מקנה ובעית למימר אי בעי הוי חזי לההוא שעתא דמתשיל עלה כל מקום שהיא והדרא לבטלה והדר אמר תרומתה בנפשן שבת ומעשר ראשון בדרומה וכן כולם אם כן מתקן ליה בין השמשות וקעבר אשבות וקניית עירוב כשזה נכנס וזה יולא: **יש שאמרו.** יש דברים שאמרו שיעור לפי מה שהוא אדם ואין שיעור אוה בכל: **מלא חפניו קטרא.** ביום הכפורים: **תרגומא.** להא דתני שיעורא באדם עצמו אחולה וזקן ולקולא ולא אחרעבתן ולמחמרא דבטלה דעתו: **מנפח אדם בית הפרס.** שדה שנחרש בה קבר דכולה פסיקא משום עצמות היא ועצמות בלא בשר אינו מטמא באהל וכשמנפח לפני רגליו אם יש שם עצם גדול נראה מאליו ועצם קטן נראה בנפיחה ואינו מטמטא בהגליו: **שנידש.** בדריסת רגלי בני אדם: **טהור.** שכבר נידשו עצמות שבו ונפחתו מכשעורה: **אהל זרוק.** אהל המיטלטל: **שמיה אהל.** וחוזק בינו לבין הטומאה: **אדץ העמים.** מטמאה באהל: **שידה.** מרכבת נשים עגלה עשויה כקופסא: **מגדל.** משטי"ר: **אהל זרוק לאו שמיה אהל.** וכל שאינו אהל אינו אוהל ומוקן: **שמיה אהל.** ומוקן וגבוהה עשקינן שמחזקת מ' אמה בלא שהם כוריים ביצם דאי קטנה כלי היא ומקבלת טומאה ולא חייא"ת ורבנן דמתני' כרבי אבירא להו. ובין לרבי יהודה ובין לרבנן כסומכוס אבירא להו דאמר מידי דחזי ליה למיכליה בהאיא שעתא בענוי מערבין

שמערבין לגדול ביום הכפורים אמרו להן אבל אמרו להן כשם שמערבין לגדול ביום הכפורים כן מערבין לנזיר ביין ולישראל בתרומה ובית שמאי התם איכא סעודה הראויה מבעוד יום הכא ליכא סעודה הראויה מבעוד יום כמאן דלא כחנניה דתניא חנניה אומר כל עצמן של בית שמאי לא היו מודים בעירוב עד שיוציא מטתו וכל כלי תשמישיו לשם כמאן אזלא הא דתניא עירב בשחורים לא יצא בלבנים בלבנים לא יצא בשחורים כמאן אמר רב נחמן בר יצחק חנניה היא ואליבא דב"ש ולחנניה בשחורים הוא דלא יצא הא בלבנים יצא האמר עד שיוציא מטתו וכלי תשמישיו לשם הכי קאמר עירב בלבנים והוצרך לשחורים אף בלבנים לא יצא כמאן אמר רב נחמן בר יצחק חנניה היא ואליבא דבית שמאי: סומכוס אומר בחולין: ואילו לנזיר ביין לא פליג מאי טעמא אפשר דמתשיל אנזירותיה אי הכי תרומה נמי אפשר דמיתשיל עילויה אי מתשיל עלה הדרא לטיבלא וליפרוש עלה ממקום אחר ו) לא נחשדו חברים לתרום שלא מן המוקף ולפרוש עלה מיניה וביה דלית בה שיעורא ומאי פסקא אלא סומכוס סבר לה כרבנן ז) דאמרי כל דבר שהוא משום שבות גזרו עליו בין השמשות כמאן אזלא הא ז) דתנן יש שאמרו הכל לפי מה שהוא אדם מלא קומצו מנחה ומלא חפניו קטרת והשאותה מלא לוגמיו ביום הכפורים ובמזון שתי סעודות לעירוב כמאן א"ר זירא סומכוס היא דאמר מאי דחזי ליה בענין א) לימא פליגא אדרבי שמעון בן אלעזר דתניא ז) ר"ש בן אלעזר אומר א)מערבין לחולה ז) ולזקן כדי מזונו ולרעבתן בסעודה בינונית של כל אדם תרגומא אחולה וזקן אבל רעבתן בטלה דעתו אצל כל אדם: ב)ולכהן בבית הפרס: ז) דאמר רב יהודה אמר שמואל ג)מנפח אדם בית הפרס והולך ז) רבי יהודה בר אמי משמיה דרב יהודה אמר ד)בית הפרס שנידש טהור: רבי יהודה אומר אף בית הקברות: תנא מפני שיכול לחזור ולילך בשידה תיבה ומגדל קא סבר אהל זרוק שמיה אהל ובפלוגתא דהני תנאי ז) דתניא הנכנס לארץ העמים בשידה תיבה ומגדל רבי ה)מטמא רבי יוסי ברבי יהודה מטהר במאי קמיפלגי מ"ם ו)אהל זרוק לאו שמיה אהל ומ"ם אהל זרוק שמיה אהל ט) והא דתניא רבי יהודה אומר מערבין

דהתם כרבנן, וי"ל וכו'. שם. ג. משום דכמו שהוא תרומה חזיא לכהנים, מה תאמר לישראל אינה דאורייתא משום דא"נ מיתשיל עלה מ"מ הדר לבטלה ועדיין היא אסורה לישראל. ואמרינן איפשר [לאפרושי] עלה דהא תרומה ממקום אחר ונשארה זו כולה חולין. ד. דלא אמרו אי בעי מיתשיל עלה אלא במה שהוא עכשיו ראוי אצל אחרים כיון לנזיר דחזי לאחרים וא"נ תרומה לישראל דחזיא לכהנים, וכיון דחזו לאחרים מהשתא וחזי נמי לדידיה אי מיתשיל עלה בהא הוא דמהני מיגו אפי' לסומכוס, אבל במידי דלא חזי השתא לא לדידיה ולא לאחרינו לא מהני ב' מגו כלל. רש"ש לעיל בע"א. ה. שלא אמרו שם אלא לצורך סעודת שבת ומשום עונג שבת דוקא. ריטב"א. ו. ואמאי אוקמה כסומכוס ולא כרבנן, בשלמא אי אריבתן נמי קאי ניחא דאתיא דלא כרבנן, דלרבנן מערבין לרעבתן בסעודת אדם בינוני מידי דהוה אישראל בתרומה, אבל השתא דאמרת תרגומא אחולה וזקן ולקולא כ"ש דאתיא כרבנן. תוס' הרא"ש. ז. [ד]אי מערבין לא בתרומה אז ודאי לא משערינן בכדי מזונן כיון שאינם ראוי להם, אלא צריך לשער לאדם אחר, וא"כ צריך כדי סעודה בינונית של כהן. תוס' ר"פ. ח. אבל לסומכוס ניחא, דאין מערבין לחולה וזקן אלא בדבר הראוי לו לאכול הילכך מערבין לפי מזונו. תוס' הרא"ש. ט. דמשמע וכו' מה שראוי לאכול לו לפי מה שהוא אדם, לאפוקי ישראל בתרומה דאסירא ליה. שם. י. למעוטי ישראל בתרומה. שם. יא. ואפ"ה אסרי רבנן וכו' [ש]אינו חוצץ בפני הטומאה אפי' בשעה שהוא נח הואיל וראוי ליזרק, ור' יהודה סבר דכיון שהוא נח נח וכו' הוא חוצץ בפני הטומאה. רש"ש.

ג) [לקמן לא. נכון לי: חולין ז. נדה עא.]. ד) לקמן לד.; ג) כלים פ"יז מ"ד ע"ש [לקמן מח.]. ד) [תוס' פ"ו ה"ג]. ה) [בפנינו אינם אסטניס וקנון], ו) כתובות מח: פסחים לב: ברכות יט: נדה נז. מ"ק ה: בכורות כט. חגיגה כה:. ז) [נ"א"מ"ש עה"צ ברכות יט:]. ח) ניטין מ: חגיגה כה. מיר נה., ט) כ"ש"ל גורס תגיא כ"י אומר, י) [לקמן לא ע"ב].

גליון הש"ס

תוס' ד"ה ולפרוש וכו' **אבא** למימר **הא** דפריך **פשיטא** משום דמרישא שמעי'. עי' תוס' פסחים ד' כא ע"ב ד"ה עבר זמנו:

הגהות מהר"ב רגשבורג

[א] **לימא** פליגי אלרבי שמעון בן אלנזר. נ"ב מתני' דאמרה הכל לפי מה שהוא אדם אלרבנ"ש דלא משער לרעבתן בדדיה ומשני תרגמא אחולה וזקן אמרה הכא אבל לפי מה שהוא אדם אלרעבתן דבטלה דעתו וכו' וכ"כ ריטב"א: [ב] תוס' ד"ה תרומה וכו' ולא מצי לאוקמי בתרומה ביד כהן וכו'. נ"ב לפנ"ש בנדרים שם בפי' הרא"ש בשם הר"מ ממין לק"מ ישב"ה ודו"ק:

רב נסים גאון

לא נחשדו חברים לתרום שלא מן המוקף. עיקר דדילה במשנה במסכת חלה בפרק א', החלה [ז]התרומה חייבין עליה מיהה וחומש כולי', ואין ניטלין מן הטהור על הטמא ושלא מן המוקף כביכורים. ובגמ' דבני מערבא בפרק (א') [ב'] דתרומות גרסי כל הדברים למדין ומלמדין תרומת מעשר מלמדת ואינה למידה. תרומת מעשר לימדה על תרומה גדולה שניטלת מן המוקף, והיא ניטלת שלא מן המוקף. ומנין שתרומת מעשר ניטלת שלא מן המוקף, מכל מעשרותיכם אפילו אחד ביהודה ואחד בגליל. אלא סומכוס סבר לה כרבנן דאמר דבר שהוא משום שבות גזרו עליו בין השמשות. עיקר דדילה בהא ברייתא דבהדין פירקא, פליגו בה רבי ורבנן דאמרינן עלה מאי רבי ומאי רבנן, תניא נתנו באילן למעלה מי' טפחים כו', וחכמים אומרים בכל מקום שאסור ליטלו אין עירובו עירוב. בית הפרס. כבר פירשנוהו קודם לכן, והכי נמי עצם כשעורה שמטמא כבר פירשנוהו קודם לכן במסכת (שבת) [ברכות].

מוסף תוספות

א. [ז]כיון דחזי לאפרושי בין השמשות שהוא ספק יום ספק לילה משו"ה שרי לערב הואיל ואיפשר להיות ראוי. תוס' הרא"ש. ב. וא"ת מאי סלקא דעתי' לאקשויי אליבא דרבי מאחר דסתם משנה

בכל מערבין פרק שלישי עירובין לא.

מערבין לכהן טהור בתרומה טהורה בקבר. וכ"ש בחולין דאי נמי מיטמו חזו ליה אלא אפי' בתרומה דאי מטמאה לא חזיא ליה אפשר למיעבד תקנתא דתפרש דחזיא. ודוקא נקט טהור בטהורה אבל בטמאה לא דלא חזיא ליה לא לכהן טמא ולא לכהן טהור וכהן טמא בטהורה נמי לא דלא חזיא ליה: **היכי אזיל בשידה תיבה ומגדל והא ליון דאחתא איטמיא לה בשלא הוכשרה** שנילושה במי פירות והיכי מייתי לה בפשוטי כלי עץ דלא מקבלי טומאה והא קא מאהיל דמייתי לה אחוריה[6] אי הכי מ"ט דרבנן קסברי אסור לקנות בית באיסורי הנאה *מכלל דר' יהודה סבר מותר קסבר מצות לאו ליהנות ניתנו אלא [1]הא דאמר רבא מצות לאו ליהנות ניתנו לימא כתנאי אמרה לשמעתיה אמר לך רבא אי סבירא להו דאין מערבין אלא לדבר מצוה דכולי עלמא מצות לאו ליהנות ניתנו והכא בהא קמיפלגי מ"ם אין מערבין אלא לדבר מצוה ומ"ם מערבין אפילו לדבר הרשות אלא הא [2]דאמר רב יוסף אין מערבין אלא לדבר מצוה לימא כתנאי אמרה לשמעתיה אמר לך רב יוסף דכולי עלמא אין מערבין אלא לדבר מצוה ודכולי עלמא מצות לאו ליהנות ניתנו ובהא קמיפלגי מ"ם [3]כיון דקנה ליה עירוב לא ניחא ליה דמינטרא ומ"ם [4]ניחא ליה דמינטרא דאי איצטריך אכיל ליה:

מתני' [5]מערבין בדמאי ובמעשר ראשון שנטלה תרומתו ובמעשר שני והקדש שנפדו והכהנים [6]בחלה אבל לא בטבל ולא במעשר ראשון שלא נטלה תרומתו ולא במעשר שני והקדש שלא נפדו: **גמ'** [7]דמאי הא לא חזי ליה מיגו דאי בעי מפקר להו לנכסיה והוי עני וחזו ליה השתא נמי חזי ליה [8]דתנן מאכילין את העניים דמאי ואת קתני בברייתא דמייתי בגזיר בפרק כהן גדול (דף נה.). ר' יוסי ברבי יהודה מומר מיבה סביתה מלאה כלים זרקה בתוכה המת טומאה ואם היתה מונחת טהורה [9]א ופ"ת למ"ד אהל זרוק לא שמיה אהל מה היו מועילים לתות שמתת המיעוקות מפני קבר התהום כדתמר בפרק הישן (סוכה ד' כא.). הא אהל זרוק הוא ואומר ר"ת שיקבור אלא היו מציאין לתות אלא שוורים שכריסה רחבה כדא"ר יהודה המת והשוורים [10]רחמנא קרינהו אהל דכתיב ובעגלות וגידים תסוככני (איוב י) [11] ורשב"א מפרש לתות על גב שוורים לכ"ע הוי אהל [12]דתנן בהאהלות (פ"ו מ"ח) אהל וכלים נעשים אהל לטומאה אבל לא לטהר פירוש מציאין טומאה[13] ואין מפסיקין בין טומאה שמתחיסה לכלים שעליהם ולא מיירי באהל וכלים שעושים עצמן אהלים אלא כדמפרש התם כגון נדנך של אבנים או לתות על האהל או על הכלים אפילו כלי גללים וכלי אבנים וכלי אדמה[14] ומשמע דסבר דאהל זרוק לא שמיה אהל דאי שמיה אהל כשנתן הנדנך על גבי הכלים אמאי לא יהיה חשוב אהל להפסיק והא כלי עצמן נעשה אהל להפסיק כשאינו מקבל טומאה כגון שידה תיבה ומגדל למ"ד שמיה אהל וקתני סיפא נתון על גבי אבנים שאינם כלים או על דבר שיש בו רוח חייס דומיא דשוורים בפרק הישן (סוכה ד' כא.). טומאה תחתיו כלים שעליו טהורין כו' משמע דבעינן זה הוי אהל לכ"ע[1]: **היכי אזיל בשידה תיבה ומגדל.** פירש"י היכי דלר' יהודה איכא תקנה אפילו בבית הקברות על ידי שידה תיבה ומגדל ובקבר יחידי נמי שגזרו [2] שתופס ד' אמות שביבו משום הרחקה כ"ש דאמי אזיל בשידה תיבה ומגדל ונקמן פריך מאי טעמייהו דרבנן בקבר יחידי[3] ניחי דבבית הקברות גדול לא הוי חציצה הכא [4] דלא הוי אלא הרחקה אמאי אפילו אזיל בשידה תיבה ומגדל הוי הרחקה גדולה מז: **בשלא** הוכשרה. ולפסריס דגרסי לו שנילושה במי פירות ה"פ בשלא הוכשרה כגון שעירב פירות לו בפת שנילושה במי פירות: **בפשוטי** כלי עץ. משמע דלא מקבלי טומאה אפילו מדרבנן וכן תנן במס' כלים (פ"ב מ"ח) ומייתי לה בפ"ק דשבת (ד' טז.) כלי עץ וכלי זכוכית פשוטיהם טהורים ומקבליהם טמאין וע"כ פשוטין טהורים אפי' מדרבנן דכלי זכוכית אפילו יש להן בית קבול אין להן טומאה אלא מדרבנן כדאמר בשבת וכן משמע בכמה דוכתי דמהומין פשוטי כלי עץ אפי' מדרבנן[5] וקשה דבהמוכר בית (ב"ב דף סו.) אומר שאני פשוטי כלי עץ דמדרבנן גבי דף של נחתומין והתם לא איירי בהנך דחזו למדרסות דהנהו מקבלי טומאה דאוריתא דכל הטומאה מדרס טומאת טומאת מת כדילפינן בב"ק פ"ב (דף כה.). ק"ו מפסים קטנים[6] ורשב"א פירש התם[7] דאין נחוש כיון דמסקנא לא קיימא הכי דמוקי לה בדף של מתכת ור"י מפרש[8] דכלי עץ שהם רחבים כעין דף ורחוי להניח עליהם חפצים גזרו רבנן עליהם טומאה משום דדמו למקבלי כלי עץ אבל פשוטי כלי עץ שאינם רחבים[9] טהורין אפילו מדרבנן וי"מ דדף של נחתומים וכיוצא בזה שהם שימושי אדם ומשמשין שימושי אדם גזרו רבנן בהן טומאה[10] כדמוכח בתורת כהנים בפרשת ביום השמיני דמתעטף סולם וקונדס מכלי עץ ולא כל כלי עץ ומרבה שולחן וטבלא ודולבקי מכל וקאמר ומה רואים ת"ל שק מה שק מיוחד שהם חפצים אדם ומשמשי אדם ומשמשין חפצי אדם אף כל כלי עץ אדם ומשמשי אדם אדם ומשמשי אדם אדם ומשמשי אדם

(ד) **רשב"א** גרים מכל מתנותיכם תרימו. לחייבי בתרומה גדולה אבל מכל מעשרותיכם [ב] תרימו בתרומת מעשר קמייבי:

ומה ראית. מפרש ריב"ל מה ראית לחלק בין הקדימו בכרי להקדימו בשבלין אימא בהקדימו בכרי נמי פטור מתרומה גדולה הואיל ולא הוקבע עדיין למעשר וקרא דמכל מתנותיכם אתי לחיובי בראה פני הבית אבל לא יתכן לפרש אלא ומה ראית נימא איפכא לחייב הקדימו בשבלין ולפטור הקדימו בכרי לאין זו סברא[א]:

וקא משמע לן דאין חומש מעכב. ומ"מ אמאי לא פשיט מהכא בפרק הזהב (ב"מ דף נד.) לאין החומש מעכב וי"ל משום לאיכא למידחי ולאוקומי כשנתן החומש ואף על גב דמילתא דפשיטא היא אגב מעשר ראשון נקט מעשר שני:

שפראן על גב אסימון. פ"ה מעה בלא צורה והא דמחללין מעשר שני על אסימון לר' דוסא טפי ממעות הניתנין לסימן לבית המרחץ בפרק הזהב (ב"מ דף מז:) היינו משום לאסימון עשוי במשקל ורוחב כראוי ואינו מחוסר אלא צורה ובדבר קל יוציאנו כמה מהם וקשה לר"ת דבפרק במה אשה (שבת דף סה.) אמר אי משום צורתא ליעבד לה פולסא משמע דיש עליו צורה ובהזהב אמר מאי אסימון פולסא וי"ל לפ"ה דקרי אסימון לכל דבר שאינו עשוי כהלכתו או של כסף ואין עליו צורה או של עץ ויש עליו צורה[ב]:

ונתן הכסף וקם לו. ואף על גב דבעלמא שוה כסף לכסף הכא איכא מיעוטא דדרשינן אלא קרא בכלל ופרט וכלל[ג] וכן משמע בבכורות דתנן בפרק יש בכור (דף נא.) אין פודין לא בעבדים כו' ולא בהקדשות ומפרש בגמרא ולא הקדש בכל אלו וגבי בכור דיש בכלל ופרט ולא"ת דאמרינן במעילה (דף יד.) בזונין בחול ואח"כ מקדישין[ד] אלמא מחללין מעות הקדש על הבנין וי"ל דלענין זה חשיב תלוש ולבסוף חברו תלוש אי נמי התם חשיב תלוש טפי כיון דאי לא קדיש עומד לגליסה[ה]:

כאן בעירובי חצרות. פ"ה עירובי תחומין דקאמר הוא וקטן לא אליס למיקני. וקשה דבפרק בתרא דמעילה (דף כא.) אמר גבי אלא ביד חרש שוטה וקטן עשה שליחותו בעל הבית מעל ופריך והא לאו בני שליחות נינהו ומשני עשאוהו כהסיא דנתנו על הפיל והוליכו על הקוף והוליכו הרי זה עירוב אלמא איתעביד שליחותייהו הכא ומי איתעביד שליחותייהו אלמא אפילו על הקוף ופיל הרי זה עירוב ועוד לפירושו משמע דאי הוה אליס למיקני הוה מהימני ליה והוי עירוב וא"כ היכי פריך בסמוך ודילמא לא ממטי ולמא לא שקיל מיניה דכיון דמהימני ליה ממטי ליה ואי לא שקיל מיניה יחזור לכן נראה לפרש דעירובי תחומין הואיל ואסמכוה אקרא אמיני ולא הימנוהו רבנן ולא הוי עירוב אם לא בעומד על הקוף דהוי עירוב מיירי ומי בעומד ורואהו דכשאינו עומד ורואהו לא הוי עירוב כדתניא בשמעתין נתנו לקוף והוליכו אין זה עירוב ולכך קתני במעילה על הקוף משמע דאינו סומך על חכמתו[ו] והכא בשמעתין קתני לקוף משמע דסומך עליהם[ז] ואף על גב דבפ"ק דפסחים (דף ד:) אמר גבי בדיקת חמץ המניחו רבנן בדרבנן היינו בבית שלהם דרמי עלייהו[ח] אבל שליחות איכא למימר דמיישאי[ט] וכעין זה פ"ה לקמן גבי חזקה על חבר ובירושלמי נמי מחלק בין אמר לא וערב בין אמר לא ואערב לך:

וליחוש דילמא לא שקיל מיניה כדאמר רב יחיאל. וא"ת מאי קא פריך ומאי קא משני הא מדיוקא דמתני' שמעינן דחזקה שליח עושה שליחותו דקתני ביד חרש שוטה וקטן אין זה עירוב הא ביד פיקח הרי זה סומך עליו וי"ל דהתם סומך עליו לגמרי אבל הכא שאמר להם [י] לקבל מהם ולא סמיך עליו בכל השליחות ממנו ולא עביד משום הכי פריך ומשני דאפילו הכי חזקה שליח עושה שליחותו: **והיכא** איתמר דרב חסדא וכו'. וא"ת אמאי לא איתמר מילתייהו אמתניתין דהכי נמי גרך לשנויי אמתניתין דאין זה עירוב לאו משום דלא מהימני אלא משום דלא אליס למיקני [כ] תחומין והשתא לא קשה מידי אמתניתין דמהימני ליה [ל] ובריימתא דמעילה [מ] דקתני אפי' לפיל הוי עירוב לא שמיע להו ומתניתין דמעילה איכא לשנויי שינויא אחרינא דמשי התם דעשאוהו כמעטן של זיתים דהא דיחא ליה חשיב כמעשה:

ואת אכסניא [א] דמאי אמר רב הונא תנא בית שמאי אומרים אין מאכילין את העניים דמאי ובית הלל אומרים מאכילין את העניים דמאי: ובמעשר ראשון שנטלה כו': פשיטא לא צריכא שהקדימו בשבלין ונטלה ממנו תרומת מעשר ולא נטלה ממנו תרומה גדולה וכדר' אבהו אמר ריש לקיש דאמר ר' אבהו אמר ריש לקיש [ב] אמעשר ראשון שהקדימו בשבלין פטור מתרומה גדולה שנאמר [1] והרמותם ממנו תרומת ה' מעשר מן המעשר מעשר מן המעשר אמרתי לך ולא תרומה גדולה ותרומת מעשר מן המעשר א"ל רב פפא לאביי [ג] אי הכי אפילו הקדימו בכרי נמי א"ל עליך אמר קרא [ד] [2] מכל מעשרותיכם תרימו את כל תרומת ה' ומה ראית האי אידגן והאי לא אידגן: ובמעשר שני והקדש שנפדו: פשיטא לא צריכא שנתן את הקרן ולא נתן את החומש וקמ"ל דאין החומש מעכב: אבל לא בטבל: פשיטא לא צריכא בטבל טבול מדרבנן וכגון שזרעו בעציץ שאינו נקוב: ולא במעשר ראשון שלא נטלה תרומתו: פשיטא לא צריכא שהקדימו בכרי ונטלה ממנו תרומת מעשר ולא נטלה ממנו תרומה גדולה מהו דתימא כדאמר ליה רב פפא לאביי קמ"ל כדשני ליה: ולא במעשר שני והקדש שלא נפדו: פשיטא לא צריכא שפראן ולא פראן כהלכתן מעשר שפראו על גב [ה] אסימון ורחמנא אמר [3] וצרת הכסף [ו] כסף שיש עליו צורה הקדש שחיללו על גב קרקע דרחמנא אמר [ז] ונתן הכסף וקם לו: **מתני'** [ח] השולח עירובו ביד חרש שוטה וקטן או ביד [ט] מי שאינו מודה בעירוב אינו עירוב ואם אמר לאחר לקבלו ממנו הרי זה עירוב: **גמ'** וקטן לא והאמר רב הונא קטן גובה את העירוב לא קשיא כאן [י] בעירובי תחומין כאן [יא] בעירובי חצירות: או ביד מי שאינו מודה בעירוב: מאן אמר רב חסדא כותאי: ואם אמר לאחר לקבלו הימנו הרי זה עירוב: וליחוש דילמא לא ממטי ליה כדאמר רב חסדא בעומד ורואהו [יב] ה"נ בעומד ורואהו וליחוש דילמא לא שקיל מיניה כדאמר רב יחיאל חזקה [יג] שליח עושה שליחותו הכא נמי חזקה שליח עושה שליחותו והיכא איתמר דרב חסדא ורב יחיאל אהא אתמר דתניא [יד] נתנו לפיל והוליכו לקוף והוליכו אין זה עירוב ואם אמר לאחר לקבלו הימנו הרי זה עירוב ודילמא לא ממטי ליה אמר רב חסדא בעומד ורואהו ודילמא לא מקבל ליה מיניה אמר רב יחיאל חזקה שליח עושה שליחותו אמר רב נחמן [יד] בשל תורה אין חזקה שליח עושה שליחותו בשל

אכסניא. חיילות מלכי ישראל שמטילין אותן על בני העיר לזונן והוו להו כעניים שהרי אינן בבתיהן: **שהקדימו בשבלין.** לתרומה גדולה דמן התורה התרומה קודמת למעשר דראשית קרלאה רחמנא [ט] ומן המותר הוא נותן מעשר ראשון לוי ועכשיו העריס הלוי וקדמו כדי שלא יחסרנו כהן אחד מנ' במעשר: **מכל מעשרותיכם.** בלויס כתיב: **תרימו אף** [ג] **כל תרומה ה'.** אפילו תרומה גדולה: **ומה ראית.** דמוקמת קרא לחיוב בהקדימו בכרי וקרא לפטור בהקדימו בשבלים: **אי.** הקדימו בכרי אידגן וכיון דנקרא דגן נעשה טבל לתרומה כדכתיב (דברים יח) **ראשית דגנך והאי לא אידגן.** וכי שקליה לוי עדיין לא היה טבול לתרומה: **ולא גלרלה שהקדימו בכרי.** והא תרומה דקאמר הייגו תרומה גדולה דחזי לאפרושי מייה קאמר: **דאמר ליה רב פפא לאביי.** בשמעתין: **אסימון.** מעה בלא צורה. פלטו"ן בלע"ז: **ונתן הכסף.** במקדיש שדהו כתיב ויסף חמישית כסף ערכך (ויקרא כז): **מתני' שאינו מודה בעירוב.** כותי: **גמ' גובה אף בעירוב.** מבני חלר ומעבד לשליהם: **עירובי תחומין.** דערובי רשותייהו בעלמא הוא הלכך ממילא מיערב ואע"ג דאין מעשה הקטן כלום לא איכפת לן כדתנן לקמן (דף עא.) בעל הבית שהיה שותף עם שכניו א"ל לערב אבל עירובי תחומין אקנויי שביתה הוא וקטן לא אליס למיקני: **לקבל הימנו.** קודם שיגיע אם והמקבלו עירב עליו: **דילמא לא ממטי ליה.** קטן עד לידו של מקבל: **בעומד ורואהו.** עד שמוליכו: **ודלמא ההוא לא שקיל מיניה.** ולא מערב ליה אף על פי שהבטיחו: קוף ופיל פעמים שהן מלומדים: **בשל תורה אין חזקה כו'.** כלומר לא סמכינן אחזקה עד דחזינן דעבד בשל

(ה) [ברכות מז.] שבת קמז: פסחים לה: פילה יג.; (ו) תמורה ה:; (ז) [כסף שאין עליו צורה מלאן קומה קומה שאין לו עיטים. עיין], (ח) [ב"מ מז:]; (ט) [עי' בתוספות שבת קכח. ד"ה ומן], (י) [לקמן סח.]; (יא) [מיריב. גיטין סה. חולין יב.], (יב) [מעילה כא. ע"ש], (יג) [דברים יח], (יד) [ר"ש שיוך לעיל במשנה], (טו) [ר"ל אשר תקומו], (ז) בס"ל: לו, (מ) [ע"ש כל. בתוס' ד"ה נתנו וכו'],

תורה אור השלם

1. וְאֵל הַלְּוִיִּם תְּדַבֵּר וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי תִקְחוּ מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַמַּעֲשֵׂר אֲשֶׁר נָתַתִּי לָכֶם מֵאִתָּם בְּנַחֲלַתְכֶם וְהֲרַמְתֶּם מִמֶּנּוּ תְּרוּמַת יְיָ מַעֲשֵׂר מִן הַמַּעֲשֵׂר: במדבר יח כו

2. כֵּן תָּרִימוּ גַּם אַתֶּם תְּרוּמַת יְיָ מִכֹּל מַעְשְׂרֹתֵיכֶם אֲשֶׁר תִּקְחוּ מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּנְתַתֶּם מִמֶּנּוּ אֶת תְּרוּמַת יְיָ לְאַהֲרֹן הַכֹּהֵן: במדבר יח כח

3. וְנָתַתָּה בַּכֶּסֶף וְצַרְתָּ הַכֶּסֶף בְּיָדְךָ וְהָלַכְתָּ אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְיָ אֱלֹהֶיךָ בּוֹ: דברים יד כה

הגהות הב"ח

(א) גמ' ואת האכסניא דמאי ואמר רב הונא: (ב) שם אמר קרא תרימו את תרומת ה' מכל מעשרותיכם ומה ראית: (ג) רש"י ד"ה מכל וכו' כלומר כתיב תרימו תרומת ה' מכל מעשרותיכם אפילו תרומה גדולה: (ד) תוס' ד"ה רשב"א גרים צריך לסתמא תרימו את תרומת ה' רשב"א גרים וכו' מכל מעשרותיכם בתרומת מע"ל ותיבת תרימו נמחק: (ה) ד"ה והיכא וכו' ולא אלמא לעיל מיקני שביתה והשתא:

גליון הש"ם

תוס' ד"ה בא. ואע"ג דבפ"ק דפסחים. במ' כתבתי לתמוה לדסם מעידים שבדקו ומתמיהים להם בדרבנן וה"ל ד"ל דאם בא אתמרו הגמרא בעירוב גתמים אבל הכא הכא לא מיירי מזו אלא שאלתם לערב דבזה אפי' בשולה לגדול לריכים לבא עליה מדין חזקה שליח עושה שליחותו וכך חזקה לא אמריגן בקטן ופע"ג: תוס' ד"ה והיכא. ובריימתא דמעילה וכו'. לא הוו לריכי לזה כיון דעל מתניתין לחוד לא לריך לשנויי רק מכח לרוף בריימתא דמעילה מש"ה דייקי יותר על הך בריימתא לחודיה. מ"ש במהרש"ל לא ידענא וכו'. בעייני לא ידענא מאי קושיא הא י"ל דזהו מפסקא פשיטא להש"ס דקוף ופיל לא מהימני:

לעזי רש"י

פלטו"ן [פלדרי"ן]. עשת. גולם (חתיכת מתכת לפני שהוטבעה בה צורת מטבע).

מוסף תוספות

א. [ד]אם הוא חייב בשבלים כ"ש בכרי. תוס' פילה יג.; ד"ה ומה. ב. וההוא דבמה אשה נמי אע"פ שיש בו צורה קרי ליה פולסא לפי שהוא של עץ. מ' הר"ן. ג. ונתן כלל כסף פרט וקם לו חזר וכלל. תוס' שבת קמח. ד"ה ונתן. ומייתינן כעין הפרט דבר המטלטל וגופו ממון למעוטי עבדים וקרקעות ושטרות. ריטב"ש. ד. כשהן בונין בבדק הבית היו קונין כל צרכי הבנין ממעות של חולין וכו', ולאחר שנגמר הבנין וכו', היו מביאין ממעות של הקדש בשיעור דמי כל הבנין וכו', ואומר תחול קדושה שיש במעות הללו על הבנין הזה, ונמצא קדוש והמעות יצאו לחולין ופורעין מהן שכר האומנין וכו'. דמפרש מעילה יד. ד"ה אמר. ה. כיון שאם לא חללו מעות הקדש על הבנין הרי הבנין עומד ליתחלש, הרי הוא קודם הקדש כתלוש ולבסוף חברו ולא בטלו שהוא כתלוש. ריטב"ש. ו. אלא שנושא עליו משואה בעלמא. שם. והואיל וכן מסתמא מעיין אחריו עד שיגיחנו במקום שביתתו. מ' הר"ן. ז. שעושה שליחותו. שם. ח. [ש]מוטלת עליו חייב בדיקה, ומשו"ה הימנוהו בזה רבנן. תוס' ר"פ. ט. [ש]אינו עושה שליחותו. שם. י. דכיון דניחא ליה לבעה"ב במאי דעביד חש"ו הוו ליה כשליח תוס' מעילה כא. ד"ה אמר ר"ש.

מסורת הש"ס

(א) מיי' פ"ג מהלכ' תרומות הל' יג עור ד"ל סימן שלח: (ב) ג מיי' פ"ו מהל' עירובין הלכה כב סמג עשין לא טוש"ע א"ח סימן תט סעיף ח: (ג) ח מיי' פ"ל מהל' עירובין הלכה טו סמג שם שם טוש"ע א"ח סי' שסו סעיף [ג] י: (ד) ט ו מיי' פ"ו בס שם הלכה כב סמג שם טוש"ע א"ח סימן תט סעיף ח: (ה) ז מיי' פ"ד מהלכות תרומות הלכה ו:

רבינו חננאל

ובמעשר ראשון. כר"ת) וכבר פירשנוה. השולח עירובו ביד חרש שוטה וקטן אינו עירוב. אוקימנא בעירובי תחומין, אבל בעירובי חצירות קיימא לן כרב הונא דאמר קטן גובה את העירוב. מאן אינון שאינן מודים בעירוב אמר רב חסדא כותאי. אם אמר לאחר לקבלו ממנו, ועומד ורואהו כדרב חסדא עד שמגיע אצלו הרי זה עירוב. ואקשינ' ודילמא האי לא קביל מיניה. ושנינן חזקת שליח עושה שליחותו. וזה כיון שאמר לו לקבלו ממנו ונתרצה לקבלו חזקה שקיבל כדרב יחיאל. האי דרב חסדא ורב יחיאל אהא איתמר, דתניא נתנו לפיל או לקוף והוליכו אינו עירוב, ואם אמר לאחר לקבלו ממנו [הרי זה עירוב]. ג) ודילמא לא מקביל ליה. אמר רב יחיאל חזקת שליח עושה שליחותו ומקבלו.

ט) אולי צ"ל כר"ש אמר ר"ל שהקדימו בשיבולין וכבר פירשתיה בל"ל ואולי פירש כן בפ"ז על ברכות דף מ"ז ע"ב. ג) צ"ל ודילמא לא ממטי ליה אמר רב חסדא בעומד ורואהו.

מוסף רש"י

ואת אכסניא. חיילות של מלכי ישראל המוטלין על בני העיירות לזונן, לתגון עליהם מאוכיהם ושכלים הן והרי הן כעניים הואיל ואינן במקומן (פסחים לה: ובנר"ז ברכות מז. [שבת קכז: ושובה לה:]). ובמעשר ראשון שנטלה כו' פשיטא. קס"ל תרומה מעשר שהלי נותן לכהן, וכ"ש תרומה גדולה שיש לו ישראל להפרים והפרישו קודם שנתן המעשר ללוי (שבת קכז:). שהקדימנו בשבלין. ישראל היה לו להפרים תרומה גדולה תחלה, דכתיב (שמות כב) מלאתך ודמעך לא תאחר, מלאתך אלו בכורים, מכאן שהקדים תרומה לבכורים לוקה, ודמעך זו תרומה, שאם הקדים מעשר לתרומה לוקה, והני מילי משנתמרח בכרי לוקה אם הקדים מעשר לתרומה, אבל הקדים מעשר לתרומה בשבלים אינו לוקה (שבת קכז:) ולוי קדם את הכהן ונטל מעשר בשבלים קודם שנטל כהן תרומה גדולה, נמצאת תרומה גדולה של כהן בתוך המעשר הזה אחד ממחמשים שבו לבד מתרומת מעשר שנל הלוי להפרים תרומה ממעשרו (ברכות מז). וכדר' אבהו. משמעינן מתניתין דסכי הוא כדרי אבהו דפטור ליה ללוי מתרומה גדולה שבו (שם). מעשר ראשון שהקדימו בשבלין פטור מתרומה גדולה. שהיה לו לכהן ליטול תרומה גדולה תחלה, שהרי קלאה לאיתן, והלוי אחריו מעשר ממה שמשייר, חה שנטל מעשר תחלה ונמצא שלא סורמה תרומה גדולה ממעשרו, וישראל לא יתן לכהן אלא אחד ממחמישים ממה שמשייר, נמצא כהן מפסיד, פטור הלוי מתרומה גדולה שנמעשר זה (ביצה יג: וכנר"ז פסחים לה: ותמוהה ה:). שנאמר והרמותם ממנו תרומת ה'. בלויים כתיב גבי תרומת מעשר (שבת קכז:) ופירש ומה היא התרומה, מעשר מן המעשר (ביצה יג:). אי הכי אפילו הקדימו. לתרומה, בכרי. משנתמרח, נפטר לוי מהאי קרא (שם). עליך אמר קרא. שלא תאמר כן (שם). מכל מעשרותיכם תרימו את כל תרומת ה'. בפרשת לויים כתיב ואל הלויים תדבר, וכתיב בהאי קרא אף כל תרומת ה', כל זה תרומה שבו חייבים להפרים (ברכות מז:) שאם הקדיים לוי את הכהן בכרי וקבל מעשרותיו קודם שיטול הכהן תרומה גדולה מן הכרי, צריך להפרים הלוי מן המעשר תחלה אחד ממחמישים לתרומה גדולה, ויחזור ויפרים תרומת מעשר (בנדבר יח כט). רמה ראיה. פימא לאיפכא (ביצה יג:). האי אידגן. משנה שנתמרח בכרי נעשה דגן וכיון דאיקרי דגן חלה עליו רשות הכהן בתחלה, דכתיב ראשית דגנך תתן לו (ברכות מז:) הלכך כי שקלה ליה בעי אהדורי לכהן תרי מתתה שבו כריאה והדר אחד מעשרה (שבת קכז:) והאי לא אידגן. בשבלים לא אידגן ולא חלה עליו רשות הכהן (ברכות מז:). ולא נתן את החומש. מעשר שני והקדש אם הכניסו פודין אותו מוקיפין חומש (שם). ולא במעשר ראשון וכו' פשיטא. שהקדימנו בכרי. כדאמר ליה רב פפא לאביי. לעיל אי הכי אפילו הקדימו בכרי (שם). אסימון. כסף שלא נקבע בו צורה וקורין לו פלאט"ן בלע"ז (שם). חזקה שליח עושה שליחותו. כל שלמיון עושין שליחותן ומוחזקין להו כך, מאחר שנתנו בשלוחותם (חולין יב).

בשל סופרים. סמכינן אחזקת שליח דאי נמי לא עביד לא חמיר איסורא כגון עירובי תחומין: **הרחוקין.** מירוגלים שאינן יודעין אם עדיין קרב העומר מותרין מחצות היום. אלמא סמכינן אכהנים שהן שלוחינו ועבדי שליחותייהו ומקרבי ליה: **הכא דקתני טעמא דו.** ואפי׳ דינא סמכינן אבל אשליח בעלמא לא: **שליח דולי יומא.** נמוריה ומכי מטא לאורתא סמכינן עליה דודאי לא עבר היום עד שעמד הבטחתו: **מעות.** דמי שתי תורים: **ונותנה בשופר.** שכתוב עליו קינין שאם נותנין מעות קיני חובה כדתנן בשקלים (פ״ו משנה ה) י״ג שופרות כו׳: **ונוכלה.** דתנן (מגילה דף כא.) האונן והמתמסר כפורים לריכין בדיקה לקודש: **ואוכלה בקדשים נערב.** אלמא חזקה כהנים עושין שליחותן הואיל והדבר תלוי בהן שהכהנים סומכות עליהן שלא יעבור היום עד שיקנו קינין בכל מעות שבאותו שופר ויקרבו כדי שלא יאכלו הכהנים קדשים בטומאת הגוף [1] שהוא בכרת: **ורב נחמן.** אמר לך הא נמי חזקה דבי דינא הוא: **לא ולקט לך פאנים מפאנתי.** ולא נתן מדה ללקיטתו: **אוכל.** המלקט מן הלקטות: **ערלי.** בלא מעשר וכשבא לאכלן קבע מעשרן ודאי מעשרות ודאין תרומה גדולה וכל דיני הפרשה שאין ספק לומר שמא בעל הבית עישר עליהן ממקום אחר הא לא ידע כמה ליקט: **אבל אמר לו מנה לך בלבנה זו.** הואיל ונותן זה יודע כמה לוקט יש לומר שמא זה הנותן חושש שמא יסמוך עליו שיתן לו דבר היתר ומעשר עליהן ממקום אחר הילכך מלקט זה אוכל מהן ערלי בלא מעשר וכשבא לאוכלן קבע אין לריך לעשרן ודאי אלא דמאי [2] יפריש ויאכל הוא בעצמו המעשרות של לוי ושל עני כשאר לוקח פירות מעם הארץ שמחזיקן בספק מעושרין אף אלו שפק מעושרין הן ותורת דמאי עליהן: **בד״א.** דספק הן ודמאי מיהא בעי אפרושי: **בעם הארץ.** שהנותן עם הארץ הוא ואינו חושש בלפני עור: **אבל בחבר.** ודאי מעושרין הן ואין לריך לעשרן אפילו דמאי: **רשב״ג אומר בד״א.** דשבי בדמאי בזמן שהנותן עם הארץ וחשוד לתרוס אבל מן המוקף: **אבל.** היה הנותן חבר לא יאכל קבע הלוקט עד שיעשרם מעשרות ודאי: רבי בנו של רשב״ג הוה: **ואל יאכילו לעמי הארץ עבלים.** לקמן מפרש הי ניהו עם הארץ: **לא נחשדו.** לתרוס אבל מן המוקף הא לאו הכי ודאי הוה סמכינן על בעל הבית זה שהוא אינו שליח על כך שמוטל עליו לעשר מה שהוא נותן ואל יאכיל איסור לעם הארץ: **מפקח ידו.** דהואיל ופירי דידיה הוא עליה דידיה רמי וחייש לנלפני עור אבל אינו שליח דקבל עליה מחבירו איכא למימר דמייאש ולא עביד דבר ההוא לא סמיך עלי: **מי ליים לך.** לעשורי ספק הא עם הארץ חבריה מהימן ליה טפי מינך: **רישא.** דקתני מעשרן דמאי בעם הארץ שאמר לו לחבר לקט דאיכא לספוקי אי לחבר סיפא כו׳ והכי קאמר במה דברים אמורים לוקט לריך לעשרן דמאי בעם הארץ שאמר לו לחבר לקט דאיכא לספוקי אי עישר עליהו הא׳ בעל הבית אי לא אבל בחבר שאמר לעם הארץ לקט כלבה זו וחבר אחר שמע ממנו אוכל ואינו לריך לעשר דמאי דודאי כיון דנותן חבר ולוקט עם הארץ חיים הנותן דלא ליכלינהו בטבלייהו ותורם אף שלא מן המוקף דמוטב יאכלו חבריה כו׳: איסורא

בשל סופרים חזקה שליח עושה שליחותו ורב ששת אמר אחד זה ואחד זה חזקה שליח עושה שליחותו א״ר ששת מנא אמינא לה דתנן [3] אמשקרב העומר הותר החדש מיד [4] והרחוקים מותרים מחצות היום ואילך והא חדש דאורייתא הוא וקתני הרחוקים מותרין מחצות היום ואילך לאו משום חזקה שליח עושה שליחותו ורב נחמן התם כדקתני טעמא לפי שיודעין שאין בית דין מתעצלין בו ואיכא דאמרי אמר רב נחמן מנא אמינא לה דקתני טעמא לפי שיודעין שאין ב״ד מתעצלין בו ב״ד הוא דלא מתעצלין בו הא שליח מתעצל בו ורב ששת אמר לך ב״ד עד פלגיה דיומא שליח כולי יומא אמר רב ששת מנא אמינא לה [5] דתניא האשה שיש עליה לידה או זיבה מביאה מעות ונותנת בשופר וטובלת ואוכלת בקדשים [6] לערב מאי טעמא לאו משום דאמרינן חזקה שליח עושה שליחותו ורב נחמן התם כדרב שמעיה [7] דאמר רב שמעיה [8] חזקה אין ב״ד של כהנים עומדים משם עד שיכלו כל מעות שבשופר אמר רב ששת מנא אמינא לה דתניא האומר לחבירו צא ולקט לך תאנים מתאנתי אוכל מהן עראי ומעשרן ודאי מלא לך כלכלה זה תאנים מתאנתי אוכל מהן עראי ומעשרן דמאי [9] במה דברים אמורים בעם הארץ אבל בחבר אוכל ואינו צריך לעשר דברי רבי רבן שמעון בן גמליאל אומר במה דברים אמורים בעם הארץ אבל בחבר אינו אוכל עד שיעשר לפי [10] שלא נחשדו חברים לתרום שלא מן המוקף אמר רבי נראין דברי מדברי אבא מוטב שיחשדו חברים לתרום שלא מן המוקף ולא יאכילו לעמי הארץ טבלים עד כאן לא פליגי אלא דמר סבר נחשדו ומר סבר לא נחשדו אבל כולי עלמא חזקה שליח עושה שליחותו ורב נחמן התם כדרב חנינא חוזאה [11] דאמר רב חנינא חוזאה חזקה הוא על חבר שאינו מוציא דבר שאינו מתוקן מתחת ידו אמר מר במה דברים אמורים בעם הארץ אבל בחבר אוכל ואינו צריך לעשר דברי רבי האי עם הארץ דקאמר ליה למאן אילימא דקאמר לעם הארץ חבריה מעשרן דמאי מי ציית אלא בעם הארץ דקאמר ליה לחבר אימא סיפא נראין דברי מדברי אבא מוטב שיחשדו חברים לתרום שלא מן המוקף ואל יאכילו לעמי הארץ טבלין עמי הארץ מאי בעי התם אמר רבינא [12] רישא בעם הארץ שאמר לחבר סיפא בחבר שאמר לעם הארץ וחבר אחר שומעו רבי

רב ששת אמר חזקה שליח עושה שליחותו. הרב רבינו שמשון מפוליר״א [13] פוסק כרב ששת דבה״ג פוסק דהלכה כרב נחמן בדיני וכרב ששת באיסורי [14] ולר״ת נראה דהכא הלכה כרב נחמן דבפ׳ התקבל (גיטין דף סד.) אמר בעל אמר לגירושין ושליח אמר לגירושין והיא אומרת נתן לי ואבד אין דבר שבערוה פחות משנים [15] ופריך מהא דאמר התומר לחבירו לא וקדש לי אשה סתם [16] אסור בכל הנשים שבעולם [17] אלמא חזקה שליח עושה שליחותו ומשני ה״מ לחומרא אבל לקולא לא [18] ובפ״ק דחולין (דף יב.) נמי מסיק לעולם אין חזקה שליח עושה שליחותו והאומר לשלומו לא ותרוס לי והלך ומצא תרוס אין חזקתו תרוס דילמא אינש אחרינא שמע ותרס ואע״ג דהתם רב נחמן קאמר לה מ״מ סליק הש״ס התם הכי והכוא דבעא מייניה קיבלה [19] ועוד דרב שמעיה דבסמוך סבר נמי כרב נחמן דלרב ששת לא היה לריך לחזקת [20] כהנים [21] ואומר ר״י דמכל זה אין ראיה דרב ששת נמי לית ליה חזקה שליח עושה שליחותו אלא במקום שאם לא יעשה שליחותו יבא המשלח לידי עבירה אם יסמוך עליו [22] ולכך בגט אין השליח חושש ליתן גט [23] והכיא דחולין נמי אינו חושש לשמוט [24] ותרוס אם לא יתרוס יראה המשלח שאינו תרוס [25] ולא אסיק אדעתיה שמא אחר ישמע ויתרוס ולרב שמעיה נמי איכא למימר דלא אמר לייתן טעם למה סומכין על הכהנים אלא לייסד דברי רב דאמר בפ׳ התקה (פסחים דף נ.) אין שוחטין וזורקין על טמא שרץ אף על גב דמקוה לפניו דילמא פשע ולא טביל אבל שוחטין וזורקין על מחוסר כפורים ואע״ג דהוי נמי מחוסר מעשה דליכא למיחש דילמא פשע כדרב שמעיה והתם נמי מייתי לה: **הרחוקים** מותרין. אף על גב דע״כ לריכין להקריב משום מצות העומר [26] מ״מ מייתי לאיה מהא דשרו לחוקין מחצות ואילך אף על גב דיש שהות כל היום [27] אלא שממהרין לפי שיודעין שהרחוקין סומכין עליהן [28] וכן גבי קיני זבה ויולדת אף על גב דמצוות להקריב באותו יום מיהא לא מיחייבי [29] אי לאו משום שסומכות עליהן [30] וחזקה שליח עושה שליחותו:

האומר לחברו צא ולקוט לך. בפרק לולב (סוכה דף לט.) גבי הלוקח לולב מחבירו בשביעית מגיה שם רש״י מעם הארץ משום דלא הוה קרי ליה חבירו ואין לריך להגיה [31] דהכא מוקי לה בעם הארץ שאמר לחבר אע״ג דתקני לחברו ובשבת פרק השואל (דף קנ.) אמר [32] אומר אדם לחברו לא ושכור לי פועלים ומוקי לה בחברו נכרי: **תאנים** מתאנתי. אף על גב דמעשר פירות מדרבנן ורב נחמן מודה דבשל סופרים חזקה שליח עושה שליחותו כיון דעיקר שם מעשר מן התורה [33] חשיב לה [34] כשל תורה [35]: ולא

סא א מיי׳ פ״י מהל׳ מתנות אמורות הלכה כ:

סב ב מיי׳ פ״ח מהל׳ ממזרים כפרק הלכה יג:

ג [מיי׳ שם]:

סג ד ה מיי׳ פ״י מהל׳ מעשר הלכה י:

רב נסים גאון

האשה שיש עליה לידה או זיבה מביאה מעות ונותנת בשופר. פי׳ שופר האמור כאן היא תיבה שמקבצין לתוכה מעות שלקינין. כמפורש במס׳ שקלים י״ג שופרות היו במקדש וכתוב עליהן תקלין חדתין תקלין עתיקין. ולזה נתכוונו במסכת גיטין בפרק הניזקין, והא שיפורא דמעיקרא בי רב יהודה ולבסוף בי רבה, ולבסוף בי רב יוסף, ולבסוף בי אביי, ולבסוף בי רבא.

רבינו חננאל

אמר רב נחמן בשל סופרים אמרינן חזקת שליח עושה שליחותו, אבל בשל תורה עד שיתברר שעשה שליחותו. ורב ששת אמר אחד זה ואחד זה חזקת שליח עושה שליחותו. אמר רב ששת מנא אמינא לה דתנן במנחות משקרב העומר מותר החדש מיד, והרחוקין מחצות היום ואילך, ופשוטה היא. ורב ששת בית דין אין מתעצלין ושרי מחצות היום אבל גבי שליח כל היום, יתר מזה אמרינן חזקת שליח עושה שליחותו. אמר רב ששת מנא אמינא לה דתניא באשה שיש עליה לידה או זיבה מביאה מעות לקינה ונותנת בשופר וטובלת ואוכלת בקדשים לערב. מאי טעמא לאו משום דאמרינן חזקת שליח עושה שליחותו. ודחי רב נחמן ואמר התם כדרב שמעיה דאמר חזקה אין ב״ד של כהנים עומדין משם עד שיכלו כל מעות שבשופר. אמר רב ששת מנא אמינא לה דתניא האומר לחבירו צא ולקט לי תאנים מתאנתי אוכל מהן עראי ומעשרין דמאי, מלא לך כלכלה זו אוכל מהן עראי ומעשרין ודאי. במה דברים אמורים בעם הארץ, אבל חבר אוכל ואין צריך לעשר דברי רבן שמעון בן גמליאל אומר לא יאכל עד שיעשר לפי שלא נחשדו חברים לתרום [שלא] מן המוקף. א״ר נראין דברי מדברי אבא, מוטב שיחשדו חברים לתרום שלא מן המוקף, ואל יאכילו לעמי הארץ טבלא. ודייק רב ששת מינה ואמר עד כאן לא פליגי ר׳ [ו]אבא אלא בנחשדו, אבל כ״ע חזקת שליח עושה שליחותו, (וכמו) [וכיון] דאמר ליה לקט לי ודאי ליקט. ודחי רב נחמן הכי, לאו משום דחזקת שליח עושה שליחותו אלא כדרב [חנינא חוזאה] חזקה היא על החבר שאין מוציא דבר שאינו מתוקן מתחת ידו. לפיכך א״ר אם החבר אמר לעם הארץ ודאי החבר עישר עליהן מביתו, לפיכך אוכל עם הארץ ואין צריך לעשר. ואבוה א׳ [לא] נחשדו חברים לתרום מביתיה על מה שהוא בשדה. אמר מר במה דברים אמורים שמעשרין דמאי, בעם הארץ. האי עם הארץ דאמר אי לע״ה כמותו א״ל לקוט לי לא ציית ליה לעשר כלל, לא ודאי ולא דמאי. אלא עם הארץ דאמר לחבר אותו חבר מעשר דמאי חייש שמא עם הארץ שא׳ לו לקט לי עשר עליהן מביתו, הוה ליה ספק לפיכך דמאי. אי הכי [הא ד]תנא רבי מוטב שיחשדו חבירים לתרום שלא מן המוקף ואל יאכילו לעמי הארץ טבלין, בעל התאינה שהוא התורם עם הארץ הוא, והמלקט ואוכל הוא החבר. **ואוקמה רבינא**, רישא בעם הארץ דאמר לחבר לפיכך מעשרין דמאי. סיפא בחבר שאמר לעם הארץ וחבר אחר שומע, ר׳ סבר

מסורת הש״ס

(א) מנחות סח., ב) [ר״ה ל. מנחות סח. קוסה מא.], ג) [הא דהכא דוקא לערב ולעיל גבי עומר שרי מחצות עי׳ תוס׳ מגילה כא. ד״ה אתון וכו׳ ותוס׳ זבחים לח: ד״ה טבולן], ד) פסחים נ:, ה) [לעיל ג: וש״נ], ו) [פסחים ט. וש״נ], ז) [מנחות כז: ע״ש], ח) [נ״ל לא יאמר],

הגהות הב״ח

(א) רש״י ד״ה לאכל אמר וכו׳ לעשרן ודאי אלא דמאי דהא אמרינן שמא הנותן עישר אלא יפרים ויאכל הוא: (ב) תוס׳ ד״ה רב ששת וכו׳ אשה סתם ומת שלוחו אסור בכל הנשים: (ג) בא״ד לא היה לריך לחזקת ב״ד בהנים:

גליון הש״ם

תוס׳ ד״ה תאנים מתאנתי וכו׳ בשל תורה. עי׳ לקמן דף לז ע״ב תוס׳ ד״ה מאן הוי מגת:

מוסף רש״י

שאין בית דין מתעצלין בו. מלהקריבו קודם חצות (סוכה מא.). **עד שיכלו כל מעות שבשופר.** שופר היה שם שכתוב עליו קינין, ואשה שיש עליה לידה, וכן כל המוסקרי כפרים, מביאין מעות ונותנין לתוכו, ומי הקינין קלונין היו, ואוכלים בקדש לערב וקומכין על חזקת ב״ד של הכהנים שאין עומדין משם עד שיכלו כל מעות אותו שופר, כדי שלא יאכלו מחוסרי כפרה בקדשים (פסחים צ:). **שלא נחשדו חברים לתרום שלא מן המוקף.** מן שאינו סמוך לו, כגון (ביקה לב:) אין מקיפין שתי חבויות, וכמו (נדה עא:) מקפת וקורה לה שם, לשון מקריב ומגיעו זה לזה, ואסור לחבר להפרים ממה שאין לפניו על מה שלפניו, דשמא אותו שהוא סומך עליו אינו בעין, שנאכל או נגנב, ומצלת שאין אומר כלום ואוכל טבלים (חולין ז.) ואם עשה עשוי (גיטין ל:).

מוסף תוספות

א. והכא היינו איסורי. תוס׳ ר״פ. ב. [ו]לא סמכינן אחזקת שליח עושה שליחותו. תוס׳ הרא״ש. ג. שמא זו קרובת ארוסתו שקדש לו שלוחו היא. רש״י גיטין סד. ד״ה אסור. ד. ואי בדאורייתא אמרינן חזקת שליח עושה שליחותו אפילו לקולא נמי. תוס׳ הרא״ש. ה. [ו]כיון דבעו לה מיניה וקבלוה ש״מ דהכין הלכתא. רשב״ם. ו. כיון דחזקת שליח עושה שליחותו. תוס׳ הרא״ש. ז. ומשו״ה יהיב דעתיה שליח ועביד שליחותיה כדי שלא יכשל המשלח על ידו, אבל בדבר שאין צד מכשול אצל המשלח מצד מניעתו לא אמר רב ששת, דדילמא בכי הא מימנע ולא עביד שליחותיה. רשב״ם. ח. [ד]אם אינו נותן את הגט אינו מכשיל למשלח כלל. מי׳ הר״ן. ט. דמימר אמר שליח כי לא אשחוט הרי הוא מוצא בהמתו שאינו שחוטה. רשב״ם. י. [ש]הרי הוא מוצא כריו שלם ויודע שאינו תרום. שם. יא. [וא״כ] מה ראיה משם, דהתם לאו משום שליחותא בלחוד עבדי כהני אלא שאף הם מחויבים להקריב קרבנותיהם של ישראל. ריטב״ם. יב. דאילו מדין חובת עצמן הרי זמנם בעומר כל היום. שם. יג. [ו]מדין שליחות להכשיר לישראל שיהא מותרין בחדש בעצומו של יום וכו׳, מקדימין ומקריבין העומר עד חצות. שם. יד. [ד]מדין חובת עצמן הרי זמנם וכו׳ אפילו למחר ולימא אחרי. שם. טו. [ו]מדין שליחות וכו׳, להכשיר האשה בקדש ובמקדש מקדימין ומקריבין וכו׳ קרבן זיבה ולידה באותו יום. שם. טז. דאשכחן וכו׳ דקרי ליה חבירו. תוס׳ סוכה לט. ד״ה לולקח. תוס׳ הרא״ש. יז. בדבן תירוש ויצהר. תוס׳ הרא״ש. יח. [ד]כל דתקון רבנן כעין דאוריתא תקון, ורב נחמן לא קאמר אלא בדבר שעיקרו מדברי סופרים. שם.